

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
EFOP-1.4.1-15-2016-00001 PROJEKTIRODA

**Szempontrendszer
a krízisalap elosztásának irányelveit tartalmazó
ügyrend/szabályzat létrehozásához**

Jelen szempontrendszer összeállításával az EFOP 1.4.1-es programban dolgozók célja:

- hogy felidézésre kerüljön az EFOP 1.4.2-es kiírás módszertani útmutatója a krízisalapról;
- hogy minden olyan fontos döntési pontot rögzítsünk, amelyet a GYEB-nek figyelembe kell vennie a krízisalap elosztását rögzítő ügyrend kialakításánál;
- hogy törvényes lehetőségeket kínáljunk a krízisalapból megítélt összegek kifizetésére.

I. Az EFOP 1.4.2. módszertani útmutatója szerint:

5. Krízishelyzeteket megelőző és azokat kezelő, esélynövelő megoldások támogatása a GYEB döntése alapján a helyi szükségleteknek megfelelően.

A helyi innovatív fejlesztések keretében javasolt prevenciók célú krízisalap létrehozása és működtetése a GYEB felügyeletével az előre nem tervezhető, de aktuálisan felmerülő helyi szükségletek támogatására, olyan kivételesen indokolt esetekben, **amikor más módon nincs lehetőség a krízishelyzet megoldására vagy a gyerekesély program céljaival összefüggő közösségi alapú kezdeményezés támogatására.** A felhasználásra a programban részt vevő, vagy a célterületen működő egyéb szakemberek és civil, egyházi szervezetek képviselői tehetnek javaslatot. Kaphatják alakuló **civil szervezetek például a megalakulásukhoz** szükséges költségekre; létrehozható egyfajta **szociális alapon működő kölcsön összeg**, amely egy-egy akut krízis megoldását vagy annak kialakulását megelőző juttatásként működik (például egy család azonnali, elengedhetetlenül fontos kiadásait *gyerekbetegség, életveszély-elhárítás* stb. esetén az alap megelőlegezi, vagy kifizeti).

A helyi innovatív fejlesztések (innovatív módszerek és a krízisalap) támogatását a **GYEB felügyeletével egy arra kijelölt grémium kezeli** a GYEB és a kiemelt projekt képviselői által elfogadott **ügyrend alapján**. A GYEB (a helyi innovatív fejlesztések koordinálására kijelölt bizottság dokumentálása alapján) minden támogatott és elutasított tranzakcióról **írásos beszámolót készít, és határozatot** hoz. Az innovatív módszerek és a krízisalap támogatásának dokumentumai a pályázati elszámoló dokumentáció részét képezik. Javasoljuk, hogy a helyi innovatív fejlesztések támogatására a tervezés során legfeljebb évi 1 millió Ft kerüljön elkülönítésre.

II. Amit érdemes végiggondolni a krízisalap-felosztás ügyrendjének/szabályzatának kialakításakor:

A krízisalap egy lehetőség a váratlan, életet veszélyeztető események gyors orvoslására, azonban a források végesek. Annak érdekében, hogy a szűkös forrás a lehető legnagyobb mértékben a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia szellemében kerüljön felosztásra, érdemes áttekintenünk a Stratégiából a „Gyermekek helyzetével összefüggő speciális alapelvek” fejezetet, melynek szempontjai segíthetnek prioritizálni a beérkező kérelmeket:

- Prevenció elve
 - Ami megelőzi a szegénység kialakulását
 - Minél korábbi életkorban történő beavatkozás
 - Helyzetromlás megelőzése
 - Lakásvesztés megelőzése
 - Munka elvesztése
 - Munkán belüli jobb helyzet elérése
- A gyermekek mindenképp felett álló érdekének elvként kezelése
- A döntés sem közvetlenül, sem közvetetten ne legyen a gyermek érdekével ellentétes.
A fokozatosság, valamint a leghátrányosabb helyzetben lévők fokozott védelmének elve
 - Igaz, hogy a GYEP –nek integrációs célja is van, azonban a kezdeményezések fókuszában első sorban a nehéz sorsú családban élő gyerekek állnak.
 - Azon kezdeményezések támogatása, amelyek multiplikátor-hatással bírnak.
- Az egyenlő esélyű hozzáférés elve
 - A gyermekszegénység csökkentésének lényeges eleme, hogy a gyermekek lakóhelyüktől függetlenül hozzájussanak a szolgáltatásokhoz. (a krízisalap társadalmasításának kérdése)

1. Mit tartalmaz a pályázat?

Mekkora a pályázatba beírt teljes összeg? Mekkora az egy évre jutó összeg? Ez átlagban havi hány támogatást tesz lehetővé?

Azt, hogy körülbelül havi hány kérelem támogatható, fontos beazonosítani, mert segítheti a krízisalap-kezelő bizottság döntéseit. A helyi problémák ismerete és a Gyerekesély Programba tervezett programelemek ismerete segítheti annak felmérését, hogy mely időszakban várható több kérelem.

Van-e a pályázatban jelölt minimum/maximum összeg? Ezek miként vannak összhangban a vállalt indikátorral?

Az ügyrendben érdemes rögzíteni az adható összeg vonatkozásában minimum és maximum értékeket, mind a kölcsön típusú juttatásnál, mind a vissza nem térítendő juttatásnál, rögzítve esetleg az ettől való eltérés lehetőségét, és annak indokait. A minimum és maximum összegek nemcsak a bizottság döntését teszik könnyebbé, de ha nyilvánosak, támpontot nyújtanak a krízisalapból igénylőknek a támogatás volumenéről. (pl nem lesz érdemes „rendkívüli települési támogatás” jellegű kérelmeket benyújtani). A krízisalap céljainak meghatározásában segítséget nyújthat annak körüljárása, a helyi települési önkormányzatok települési támogatásként milyen prioritások mentén nyújtanak támogatást. A krízisalap kapcsán mindig az a kérdés, hogy közvetlenül a gyermeknek jobb lesz-e? (családban tud-e maradni; a közösség része tud-e maradni, pl. el tud-e jutni osztálykirándulásra?)

Van-e olyan programelem a GYEP-ben, amely megvalósításához elképzelhető, hogy szükséges lehet a krízisalap támogatása? Ha igen, akkor erre érdemes összeget elkülöníteni.

Az elődprojektből származó tapasztalat, hogy például a nyári táborok előtt érdemes felmérni, hogy van-e a gyerekeknek fürdőruhájuk, törölközőjük, strandpapucsuk; ünnepségek előtt, hogy van-e ünnepi ruhájuk stb. Igény mutatkozhat gyógyászati segédeszközök megvásárlására (pl. a szemüveg vásárlása sok esetben problémát okozhat a családoknak, miközben az iskolai előrehaladáshoz elengedhetetlen).

2. Kik és milyen arányban támogathatók a keretből?

- Magánszemélyek
- Civil szervezetek létrehozása

Kíváncsi, hogy a krízisalapból főképp gyerekek és fiatalok kerüljenek támogatásra. Érték, ha civil szerveződések létrehozását is támogatják az alapról, azonban érdemes az ügyrendben rögzíteni, hogy a teljes keret maximum hány százalékát költhetik civil szervezet létrehozásának támogatására.

3. Milyen típusú támogatás nyújtható a keretből?

Ha többféle támogatási típus nyújtható, érdemes hozzátétőlegesen megtervezni, a teljes keretösszeg mekkora hányadát jelenthetik az egyes szegmensek.

- Kölcsön jellegű
Előnye lehet, hogy több gyermek/család támogatása válik lehetővé a projektidőszak alatt. Olyan esetekben érdemes ebben gondolkodni, amikor például hó végi extra kiadása keletkezik a családnak, de a kiadás mértéke nem akkora, hogy a következő néhány hónapban ne tudná részletekben visszafizetni a család a támogatást. A szabályzat kialakításánál érdemes végiggondolni, mi történik abban az esetben, ha a család mégsem fizeti vissza a kölcsönt. Jogilag a GYEB nem lesz jogosult „behajtani” az összeget. Az egymás irányában érzett szolidaritásra lehet számítani (ha elfogy a kölcsönkeret úgy, hogy senki nem fizeti vissza, egy lehetőség elveszett. Ha visszafizetik, máskor is kiadható vészesetben) Épp ezért érdemes egy előre megállapított keretről dönteni, ami kölcsönként kiadható, és nem a teljes krízisalapot ilyen formában kezelni.
- Részben vissza nem térítendő
Előnye lehet, hogy a döntéshozó testület megállapíthatja úgy a visszatérítendő összeget, hogy az valóban vállalható az igénylőnek, és a támogatás sem válik „könnyen jött” pénzzé. Kialakítható olyan konstrukció, mint az adósságcsökkentés: valamennyi önrész, és a maradék összeg (%-os arányban az egészhez képest) kifizetése.
- Vissza nem térítendő
Előnye lehet, hogy kifejezetten nagy összegű, de a gyerekek helyzetét hosszú távon segítő kiadások is finanszírozhatók ezáltal. Ilyenek lehetnek a drága gyógyászati segédeszközök (pl. kerekesszék, szemüveg, hallókészülék stb.).

4. A kérelem

Ki kérvényezheti a támogatást?

- Létrehozandó civil szervezet esetén?
- Magánszemélynek/családnak/ gyermeknek szánt támogatás esetén?

A pályázatok áttekintése során talákoztunk olyan tervekkel, mely szerint a kérelmezők segítő szakemberek lehetnek. Javaslatunk, hogy a kérelmező a gyermek törvényes képviselője legyen, ha szükséges, szakember segítségével történjen az igénylőlap kitöltése, illetve a családdal kapcsolatban álló szakember ajánlása rákerül az igénylőlapra.

A kérelem benyújtásához szükséges adatlap minimálisan mit tartalmazzon?

- Személyes adatok
- A gyermek adatai
- Elérhetőségek
- A krízis rövid bemutatása
- Milyen egyéb módon próbálja a család megoldani a helyzetet?
- A családnak van-e kapcsolata segítő szervezettel? Ha igen, mellyel/melyekkel?
- Egy olyan segítő szakember megjelölése, aki kapcsolatban áll a családdal (elsősorban család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársa, a védőnő, a bölcsődei munkatárs, az óvónő, stb. Indokolt esetben, amennyiben a krízishelyzet indokoltá teszi az azonnali döntést, és a szakemberek bevonása lassítaná az ügymenetet, a település polgármesterének ajánlása is elfogadható.)
- Mekkora összeg/milyen természetbeni juttatás (ez függ attól, hogy a GYEP készpénzt, vagy természetbeni juttatást biztosít) segítené a gyermek(ek) kapcsolatos krízis megoldásban?
- Aláírás, kitöltés dátuma

Az adatlap milyen formában és hová kerüljön benyújtásra?

- Személyesen?
- Postai úton?
- Elektronikusan?

A legfontosabb, hogy a kérelem a lehető leghamarabb ahhoz a grémiumhoz kerüljön, amely a döntést hozza. Érdemes végiggondolni, hogy a grémium kizárólag papír alapon fogad-e be kérelmeket vagy a magánszemély kérelmét segítő szakemberek, települési önkormányzatok is átvehetik, és elektronikus formában – szkennelve, e-mailen – eljuttathatják a döntéshozó testülethez.

5. Az elbírálás

Kik bírálják el a kérelmet?

A Gyerekesély Bizottság a legtöbb eljárásban magas létszámú. Albizottságok alakításáról is rendelkezhet a GYEB. Javasolt, hogy a krízisalappal kapcsolatos döntést meghozó albizottság/grémium vegyes összetételű legyen, ne kizárólag a gyermekjóléti központok munkatársai legyenek ennek tagjai. Bár valóban kapcsolatban állnak a térség legnehezebb helyzetben lévő családjaival, a kérelmek különböző nézőpontokból való vizsgálatának lehetnek hozadékai, illetve krízishelyzet olyan családban is történhet, amelynek nincs kapcsolata a gyermekjóléti központtal/szolgálattal.

Mennyi idő alatt születik döntés?

Az albizottság/grémium alakítás egyik fontos oka, hogy a lehető leghamarabb döntés születhessen a kérelemről.

A grémium milyen módon tudatja a döntést?

Fontos, hogy a döntés minden esetben írásban szülessen és indoklás is társuljon mellé. Azt is fontos rögzíteni, hogy a kérelmet benyújtó vagy segítője felé (amennyiben ebbe a kérelem benyújtója beleegyezett) elektronikusan továbbítható-e a döntés.

Miként tehető átláthatóvá az elbíráló bizottság tevékenysége?

A kérelmeket elbíráló bizottság a GYEB felé beszámol. Fontos, hogy a GYEB időszakonként véleményezze a grémium munkáját, és érdemi visszajelzést adjon, amennyiben szükséges változtatási szempontok nyújtásával. A transzparencia nemcsak a GYEB, hanem a járásban élők felé is fontos. Javasoljuk, hogy félévente a döntéshozó bizottság tegye közzé a GYEP honlapján, hány darab kérelemmel dolgozott; mennyi kérelem részesült pozitív elbírásban; illetve milyen élethelyzetekre nyújtottak támogatást, mindezt az anonimitás (felismerhetőség elkerülése) szempontjának figyelembe vételével.

6. A megítélt támogatás kifizetése

Hol, hogyan és mikor történik a kifizetés? Kinek a részére?

Előre történik vagy utólag a kifizetés?

Ha kölcsön, illetve részben visszatérítendő támogatás is adható, hová fizetik vissza az érintettek a kölcsönt?

7. A szabályzat (ügyrend) kialakításának további szempontjai (elszámolás, módosítás, társadalmasítás)

A döntéshozó testület milyen gyakorisággal, hogyan számol el a GYEB felé?

A szabályzat (ügyrend) miként módosítható?

Az ügyrend kialakítása a GYEB hatásköre, így a módosításhoz is GYEB döntés szükséges.

A krízisalap által nyújtott lehetőség milyen módon kerül társadalmasításra?

Budapest, 2018. június

Andl Helga, Gruidl Zsuzsanna, Kecskés Éva

Kiegészítve az MMSZ Dél-Dunántúli teamjével átbeszélt szempontokkal